

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

**з навчальної дисципліни «Фінансовий облік II»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Облік і аудит

за темою № 6 - Облік доходів майбутніх періодів

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління
(протокол від 15.08.2022 № 1)

Розробники:

1. Викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Бондаренко Л.Ф.

Рецензенти:

1. Завідуюча кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Кременчуцького інституту ВНЗ "Університет імені Альфреда Нобеля", к.е.н., доцент, Єфременко А.Г.
2. Викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Харченко М.В.

План лекції:

1. Економічна сутність та склад доходів майбутніх періодів
2. Синтетичний та аналітичний облік доходів майбутніх періодів
3. Відображення доходів майбутніх періодів на рахунках бухгалтерського обліку

Рекомендована література:

Основна література:

1. Атамас П.Й. Фінансовий облік: практикум. — К.: ЦУЛ, 2017. — 444 с.
2. Бондаренко Л.Ф., Кравченко Н.В. Фінансовий облік II. — Кременчук: КЛК НАУ, 2015. — 107 с.
3. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік. Підручник. — Тернопіль: ТНЕУ, 2016. — 480 с.
4. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Л.М. Янчева, Н.С. Акімова, О.В. Топоркова, Т.А. Наумова, Л.О. Кирильєва, Н.С. Герасимова, М.О. Ільченко. — Х.: ХДУХТ, 2015. — 448 с.
5. Верига Ю.А., Плаксієнко В.Я., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2019. — 509 с.
6. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романі Р.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2016. — 424 с.
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
8. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. — 4-те вид. [доп. і перероб.]. — Тернопіль: ТНЕУ, 2017. — 451 с.
9. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2018. — 356 с.
10. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
11. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік. — К.: Кондор, 2014. — 504 с.
12. Островерха Р.Е. Організація обліку. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2017. — 568 с.
13. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М., Гаркуша С.А. Безпаперова бухгалтерія на підприємстві. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2018. — 252 с.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
15. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України

- від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
16. Сльозко Т.М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень. Теорія і практика. — К.: ЦУЛ, 2017. — 304 с.
17. Слюсаренко В.Є. Практикум з бухгалтерського обліку. — К.: ЦУЛ, 2017. — 388 с.
18. Сук Л.К., Сук П.Л. С. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: «Знання», 2015. — 647 с.
19. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. — К.: Алерта, 2013. — 982 с.

Допоміжна література:

1. Блакита Г.В. Бухгалтерський облік. Практикум. — К.: ЦУЛ, 2010. — 152 с.
2. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика. — К.: ЦУЛ, 2010. — 536 с.
3. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2012. — 368 с.
4. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. — К.: ЦУЛ, 2014. — 600 с.
5. Лень В.С. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: Академія, 2011. — 608 с.
6. Лишиленко О.В. Фінансовий облік. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 712 с.
7. Огійчук М.Ф. та ін. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами. — К.: ТОВ "Алерта", 2013. — 608 с.
8. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами, за Податковим кодексом України: підручник. — К.: Алерта, 2011. — 1044 с.
9. Орлова В.К., Орлів М.С., Хома С.В. Фінансовий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2010. — 510 с.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
12. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік. — К.: ЦУЛ, 2013. — 688 с.
13. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: Навчальний посібник. — К.: Знання, 2012. — 647 с.
14. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. — К.: Алерта, 2013. — 982 с.
15. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. — 5-те вид., доповнене й перероблене. — К.: А.С.К., 2010.

– 784 с.

16. Шара Є.Ю. Фінансовий облік 2. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 398 с.

17. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидєєва Л.І. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2011. — 424 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
3. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vobu.ua>
4. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://dtki.com.ua>
5. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://i.factor.ua>

1. Економічна сутність та склад доходів майбутніх періодів

Отримані грошові кошти за операціями, які ще фактично не відбулися і за якими не сформовано витрати звітного періоду призводять, з одного боку, до збільшення активів, а з іншого — до утворення зобов'язань. До таких зобов'язань належать доходи майбутніх періодів та кредиторська заборгованість у частині одержаної попередньої чи авансової оплати. Відмінність попередньої (авансової) оплати від доходів майбутніх періодів полягає у тому, що останні, пов'язані із одержанням грошових коштів у звітному періоді, послуги за якими будуть надаватися послідовно і безперервно у наступних періодах з одночасним визнанням доходу того періоду, до якого вони належать.

Доходи майбутніх періодів - це надходження грошових коштів та інших активів, що одержані в звітному періоді, але відносяться до майбутніх періодів.

Первісно доходи майбутніх періодів визнаються зобов'язаннями за дотримання наступних умов:

- якщо їх оцінка може бути достовірно визначена;
- якщо існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок погашення таких зобов'язань.

У бухгалтерському обліку доходи майбутніх періодів відображаються із одночасним визнанням певних активів, зокрема: дебіторська заборгованість та грошові кошти, одержані до каси чи на поточні рахунки.

Доходи майбутніх періодів виникають у момент отримання авансів за товари або послуги, реалізація яких буде здійснюватись поступово протягом певного періоду часу.

До доходів майбутніх періодів, зокрема, відносять:

- авансові платежі за здані в оренду основні засоби й інші необоротні активи;

- передплату на газети, журнали, періодичні та довідкові видання (у видавництвах);
- виручка від продажу квитків транспортних і театральних-видовищних підприємств;
- для підприємств зв'язку - абонентну плату за користування засобами зв'язку тощо.

Окрім перерахованих надходжень до доходів майбутніх періодів можна віднести використання коштів цільового фінансування на придбання об'єктів основних засобів та нематеріальних активів, одержання приватними закладами освіти попередньої оплати за освітянські послуги тощо.

Перелічені надходження грошових коштів на дату їх отримання є незаробленими доходами, оскільки за такими операціями у повному обсязі не виконано зобов'язання перед контрагентами підприємства. Діюча практика облікового відображення доходів майбутніх періодів полягає в їх первісному визнанні у складі зобов'язань із наступним рівномірним розподілом та включенням до відповідних доходів. При цьому, доходи звітного періоду визнаються під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), та за умови, що оцінка таких доходів може бути достовірно визначена.

Суб'єкти господарювання виходячи із економічної доцільності самостійно визначають порядок формування та розподілу доходів майбутніх періодів, обумовлюючи таку процедуру у наказі про облікову політику, в якому необхідно розкрити наступну інформацію:

- 1) порядок визнання та оцінки доходів майбутніх періодів;
- 2) порядок формування та розподілу доходів майбутніх періодів;
- 3) номенклатуру робочих рахунків (субрахунків) з обліку доходів майбутніх періодів;
- 4) порядок організації обліку доходів майбутніх періодів.

Таким чином, доходи майбутніх періодів можуть бути визнані у Балансі за дотриманням таких умов:

- 1) першою подією є отримання грошових коштів в рахунок наступного виконання передбачених договором зобов'язань за визнаними доходами майбутніх періодів;
- 2) другою подією є послідовне та безперервне виконання прийнятих зобов'язань у відповідних звітних періодах.

2. Синтетичний та аналітичний облік доходів майбутніх періодів

У бухгалтерському обліку слід чітко відслідковувати момент; коли доходи майбутніх періодів повинні відображатися у складі доходів звітного періоду, що впливає на фінансовий результат діяльності підприємства. Тут проявляється дія принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів.

У момент отримання авансу за оренду, передплату за періодичні видання тощо, реалізації яких ще не було, підприємство не може відобразити дохід, оскільки при його нарахуванні в подібній ситуації буде порушуватися принцип нарахування. У зв'язку з цим отримана сума відображається у складі доходів майбутніх періодів.

Облік доходів майбутніх періодів ведеться на рахунку **69 «Доходи майбутніх періодів»**: надходження коштів по кредиту, а включення їх до складу доходів звітного періоду - за дебетом.

Підставою для відображення операцій по цьому рахунку є такі первинні документи як виписка банку, акти, довідки бухгалтерії, ПКО.

Облік доходів майбутніх періодів здійснюється в **журналі №3** за кредитом рахунку 69.

В балансі кредитове сальдо за рахунком 69 відображається в рядку **1665 «Доходи майбутніх періодів»**.

3. Відображення доходів майбутніх періодів на рахунках бухгалтерського обліку

Кореспонденція рахунків з обліку доходів майбутніх періодів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Отримано в касу готівкою орендну плату за наступний місяць	30	69
2.	Одержано авансові орендні платежі, передплату за періодичні видання на поточний рахунок	31	69
3.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
4.	Відображено списання доходів майбутніх періодів та включення їх до складу доходів від операційної оренди звітного періоду	69	713
5.	Відображено ПДВ у складі доходу від операційної оренди	713	643
6.	Відображено списання доходів майбутніх періодів та включення їх до складу доходів від реалізації готової продукції звітного періоду	69	701
7.	Відображено ПДВ у складі доходу від реалізації готової продукції	701	643